

SFO SCT. JØRGENS PÆDAGOGISKE PRAKSIS

SFO Sct. Jørgens pædagogiske praksis

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	2
Det kommende SFO-barn	3
Tidlig SFO-start.....	4
SFO-barnets udvikling	6
Det pædagogiske personales betydning og tilgange	10

Indledning

Udviklingen af dette introduktionsmateriale og SFO Sct. Jørgens pædagogiske fokuspunkter er udviklet og udarbejdet vha. forskellige inspirationskilder:

- Folkeskolens nationale mål.
  - Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan
  - Folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater
  - Tilliden og trivslen i folkeskolen skal styrkes, blandt andet gennem respekt for professionel viden og praksis.
- Roskilde Kommunes fokus på LUP (læring og udvikling i skole & klub). Herunder arbejdet med undersøgelsen 'Det Gode Børneliv' og arbejdet med pejlemærker, som omhandler Roskilde Kommunes fritidsordninger.¹
- SFO Sct. Jørgens eget pædagogiske udviklingsarbejde, som er foregået på SFO-møder og i arbejdsgrupper.
- Der vil løbende være kildehenvisninger og referencer til i forvejen eksisterende materiale fra Roskilde Kommunes og Sct. Jørgens Skole og SFO's hjemmeside.
- Der vil være enkelte citater fra bøgerne 'Fritidspædagogik, Faglighed og Fællesskaber' af Charlotte Højholt, Dorte Kousholt og Anja Hvidtfeldt Stankek og 'Fritidspædagogik og Børneliv' af Pernille Hviid og Charlotte Højholt.

---

¹ <https://lup.roskilde.dk/pejlemaerker-et-godt-boerneliv-i-sfo>

Det kommende SFO-barn

Hos SFO Sct. Jørgen er der udarbejdet en samarbejdsaftale med børnehaver i Roskildes område midtvest og vest.

Visionen for denne samarbejdsaftale er at sikre en god overgang for børnene mellem dagtilbud, skole og SFO.²

Når de nye børn starter hos os i starten af maj, indlemmes de i *inkluderende og motiverende læringsmiljøer*³, som er et af SFO'ens og skolens overordnede fokuspunkter.

Da det enkelte barn skal ses som et kompetent individ, er vi opmærksomme på og har nogle forventninger om, at barnet allerede har nogle kompetencer med i rygsækken, når det starter i SFO.

Vores forventninger er baseret på mange års erfaring, evaluering og vidensopsamling og deling ift., hvad børn fordrer bedst af i deres nye liv i SFO og kommende skole.

Når barnet starter i SFO, forventer vi hos SFO Sct. Jørgen, at barnet evner:

Intelligens

Når børn starter i SFO, er de ofte klar til at få nye udfordringer.

Nedenstående er eksempler på, hvordan man kan se, at barnet er ved at være klar til nye udfordringer:

- Er ivrig efter at lære noget nyt
- Søger nye udfordringer
- Keder sig i børnehaven
- Går op i tal og bogstaver
- Øver sig i at skrive bogstaver og tælle.

Lige om lidt skal barnet starte i skole, og her, ligesom i SFO'en, vil der være færre voksne og mindre tid til hvert barn i forhold til børnehaven.

---

² <https://sctjorgensskole.skoleporten.dk/sp/p253413/foreside?pagelid=fe3c8fbd-fec7-42d5-87df-30b589fc4076>

³ <https://lup.roskilde.dk/variation-i-skoledagen-0>

Nedenstående er eksempler på, hvad der er vigtigt for barnet allerede at have øvet sig på:

Motorik

Når et barn skal i skole, skal det være selvhjulpent ift. nedenstående:

- Gå på toilettet selv, tørre sig og vaske hænder
- Tage sit tøj af og på – også selv om tøj og sko har knapper, lynlåse eller snørebånd
- Grovmotorisk skal barnet kunne stå på et ben, hinke, kaste, gribe og cykle
- Finmotorisk skal barnet kunne holde på en blyant og en pensel og klippe med en saks
- Kunne sidde nogenlunde stille i ca. 20 min, lytte til højtlesning og koncentrere sig herom.

Sprog

Barnets sproglige færdigheder, når det skal i skole:

- Kommunikerer med og gør sig forståelig i interaktion med andre børn og voksne
- Har et stort og varieret ordforråd (ca. 1500 aktive ord ved det 5. år, og det er ord fra barnets hverdag)
- Kan tage imod, forstå og udføre en kollektiv besked (f.eks. når den voksne siger, at barnet skal tage tøj på, spise madpakke eller pakke sine ting i tasken).

Tidlig SFO-start

I løbet af maj og juni måned frem til sommerferien starter de kommende 0. klasser i tidlig SFO.

I denne periode har vi hos SFO Sct. Jørgen fokus på erfaringsdannelse og opbygning af relationer.

I tidlig SFO-start træder de nye børn nemlig ind i en helt ny verden med nye fysiske omgivelser, nye voksne, nye klassekammerater og en helt ny hverdagsituation.

Der kræves altså en del af SFO-barnet, og derfor har vi hos SFO Sct. Jørgen fokus på at skabe en hverdag under tidlig SFO-start, som byder på:

- Overordnet, kontinuerlig struktur (børnene samles på samme tidspunkt hver dag, der sættes skema for dagen m.m.)
- Plads til både voksenstyrede aktiviteter og fri leg
- Opstart på samarbejde med forældrene (gode historier fra dagen, vidensdeling m.m.).

Derudover er der fokus på at skabe en integreret introduktion til børnehaveklassen og skoleaktiviteter.

De seks kompetenceområder, som er en del af børnehaveklassens fællesmål, indtænkes i aktiviteter i tidlig SFO-start.

'Børn i fritidsinstitution (red.) skal vælge imellem, hvad de gerne vil lave, hvem de gerne vil lave det med, de skal planlægge deres deltagelse i forskellige tilbud, og de skal forhandle med andre både børn og voksne om deres betingelser for at komme til det, de gerne vil. Man kan sige, at de er i færd med udvikle en personlig livsførelse.'

- Højholt, Kousholt og Hvidtfeldt Stanek' i
Fritidspædagogik, Faglighed og Fællesskaber.'

Det betyder, at vi arbejder med:

Barnets sprog

Her arbejder vi med barnets sprog, så barnet eksempelvis kan få øvelse i at:

- føre en samtale (tale, lytte, reflektere og besvare)
- genfortælle en historie, også den læste
- kende sange (og evt. synge dem)
- gentage rim og remser.

Matematisk opmærksomhed

Her arbejder vi med tal, så barnet eksempelvis kan få øvelse i at:

- tælle til 50
- bruge tal i hverdagssituationer (tælle børnene i klassen, hvad betyder det, at en kammerat er syg – hvor mange er vi så...)
- dække bord til alle – hvor mange er vi?

Kreative og musiske udtryksformer

Her arbejder vi med forskellige kreative og musiske aktiviteter, så barnet eksempelvis kan få øvelse i at:

- tegne sig selv
- lytte og bruge musikken til dans og afslapning – ”hvad gør musik ved os?”
- lege bevægelseslege, hvor der gøres brug af fantasi og musiske elementer.

Naturlige fænomener

Her arbejder vi med og i naturen, så barnet eksempelvis kan få øvelse i:

- årstidens vejr (og hvad betyder det for legen, at det regner?)
- forskelle på udeområder (SFO’ens lille skov – hvad finder vi af dyr der?).

Krop og bevægelse

Som DGI-certificeret idræt, leg og bevægelses-SFO har vi et naturligt fokus på bevægelse og vigtigheden af det.

Vi arbejder med fysiske aktiviteter i forskellige former, så barnet eksempelvis kan få øvelse i:

- voksenstyrede bevægelseslege i sal eller udenfor
- den frie leg, hvor barnet selv leger og bevæger sig i samspil med andre.

Engagement og fællesskab

Her arbejder vi med det enkelte barns og gruppens følelse af engagement og fællesskab ift. sig selv, den gruppe/klasse, man deltager i, og selve SFO'en ved eksempelvis at øve barnet i:

- dukseordning, hvor børnene på skift er ansvarlige for at rydde op efter spisning
- at indgå kompromis i legesituationer ved at deles om mooncars, skifte ift., hvem der bestemmer i legen, m.m.

'Børnelivet i dag er karakteriseret ved, at danske børn lever deres liv flere forskellige steder: derhjemme, i skolen, i forskellige former for pædagogiske fritidsinstitutioner og i flere og flere fritidstilbud og fritidsaktiviteter. På den måde lever børnene i høj grad også deres liv sammen.'

- Hviid og Højholt: 'Fritidspædagogik og Børneliv.'

SFO-barnets udvikling

Vi skal i løbet af de fire år, barnet er tilknyttet vores SFO og skole, understøtte barnets læring og udvikling ved at skabe *inkluderende og motiverende læringsfællesskaber*.

Hos SFO Sct. Jørgen erfarer vi dagligt, hvor vigtig balancegangen er mellem det individuelle barns eget standpunkt og udvikling og de fællesskaber, som barnet befinder sig i.

Hos SFO Sct. Jørgen vil vi gerne støtte børnene i at udvikle sig ift. at:

- blive **selvstændige** individer
- udøve deres **selvbestemmelse**
- tage et **medansvar** for dem selv, vennerne, klassen, aktiviteterne og SFO'en.

For at børnene kan komme nærmere den læring og både bidrage til et fællesskab og deres egen selvudvikling, har vi en række værdier og pædagogiske fokuspunkter, som vi ser som værende essentielle:

Ansvar

For os handler det om at vise respekt for egen og andres ejendom og arbejde samt at kunne udføre opgaver.

Man udvikler ansvarlighed ved at få selvbestemmelse og ved at tage konsekvenserne heraf. En forudsætning for ansvarlighed er derfor tillid.

Vores arbejde skal føre frem til, at børnene har tilegnet sig kompetencer, der sætter dem i stand til at:

- overholde aftaler og møde til tiden
- minde hinanden om aftalte regler
- holde orden på egne ting, bidrage til at holde orden
- føle ejerskab over SFO'ens fælles materialer
- være bevidst om egne handlinger
- selv gå i gang med en given aktivitet
- vælge mellem flere opgaver/aktiviteter
- arbejde selvstændigt med strukturerede opgaver.

Selvværd

For SFO Sct. Jørgen handler det om, at barnet kan markere sig socialt ved at kunne udtrykke egne behov, meninger og standpunkter og sige nej til det, man ikke vil være med til.

Det handler altså om at udtrykke uafhængighed og autonomi, men også om at tage social kontakt og initiativ.

Vores arbejde skal føre frem til, at børnene har tilegnet sig kompetencer, der sætter dem i stand til at:

- sige sin mening
- tale i en større forsamling
- give udtryk for egne behov og følelser
- prøve noget nyt
- sige til og fra.

Selvkontrol

For SFO Sct. Jørgen handler det om at kunne indgå i fællesskabet og kunne tage hensyn til andre. Selvkontrol vises særligt, når man oplever frustrationer og modgang, eller når der opstår uenigheder eller konflikter.

Selvkontrol handler også om at kunne udsætte behov, for eksempel at kunne vente på tur og at kunne vise glæde og vrede på situationstilpassede områder.

Vores arbejde skal føre frem til, at børnene har tilegnet sig kompetencer, der sætter dem i stand til at:

- give klare signaler om behov og humør
- styre deres egen vrede
- koncentrere sig om afgrænsede opgaver
- stoppe op og overveje en handling
- deltage i en fælles samtale.

Empati

For SFO Sct. Jørgen handler det om at leve sig ind i andres situation. Det handler om at se situationen fra den anden side, at vise omtanke og respekt for andres følelser og synspunkter.

Empati er således væsentligt for at kunne etablere nære relationer. Ved konfliktløsning er det empati, der motiverer til at finde løsninger, der tilgodeser alle parter i en konflikt.

Vores arbejde skal føre frem til, at børnene har tilegnet sig kompetencer, der sætter dem i stand til at:

- lade være med at afbryde
- se på dem, der har ordet
- sætte ord på følelser som glæde, ked af det, væmmelse, overraskelse og bange
- fortælle om humør
- vide, at egne handlinger påvirker andre
- aflæse andres signaler
- forsøge at forstå andres handlinger
- undlade at gøre nar ad andre
- vise medfølelse
- være modtagelig over for anvisninger
- se sin andel i en konflikt
- knytte sig til enkelte personer
- være hjælpsom i leg og i andre samværsituationer.

Udvikling fra 0. klasse til 3. klasse

Et barns SFO-liv spænder over fire år, fra barnet er ca. 6-10 år gammelt.

Hos SFO Sct. Jørgen er vi opmærksomme på, kontinuerligt, at differentiere ift. forventninger, aktivitetsmuligheder m.m. for at bidrage til en interessant og udviklende hverdag for barnet.

Vi mener ikke, at man kan indtegne det enkelte barns udvikling ud fra et fuldkomment sort/hvidt perspektiv, men vi har nogle opmærksomhedspunkter, som vi kigger på:

0. årgang:

Dette SFO-/skoleår byder på mange nye ting for barnet. Både skole og SFO er forholdsvis nyt territorie for barnet.

Nedenstående er eksempler på nogle udviklingsmuligheder for børn i 0. klasse:

- Har kendskab til sine klassekammerater, voksne i klassen samt SFO'ens øvrige personale
- Har kendskab til SFO'ens muligheder og område
- Er modtagelig over for anvisninger
- Udvider sit ordforråd
- Kan koncentrere sig i 20-30 min
- Viser medfølelse
- Kan tage hensyn til hinanden, være en god ven og føle ansvar for klassefællesskabet
- Kan tage medansvar for andres trivsel og for vores fælles ting
- Holder orden i sin garderobe
- Ved, om det er en "skal-ting" (uden diskussion), og når det er en "må-ting", hvor barnet har en mulighed for at vælge til eller fra
- Sætter ord på sine følelser som glæde, ked af det, væmmelse, overraskelse og bange
- Ved, at egne handlinger påvirker andre
- Forsøger at forstå andres handlinger
- Kan genfortælle, hvad der sker i en konflikt
- Har kendskab til trafiksikkerhed.

1. årgang:

Dette SFO-/skoleår byder igen på en ny start ift. skoleregi, da barnet starter i 1. klasse, og specielt opstarten af skoleåret kan være hård. Til gengæld er SFO'en mere velkendt, og barnet får mere ejerskab ift. hverdagen i SFO'en.

Nedenstående er eksempler på nogle udviklingsmuligheder for børn i 1. klasse:

- Kan koncentrere sig længere tid ad gangen – op til 45 min
- Har nogle andre elever i klassen, som man vil beskrive som ens 'venner'
- Markerer sig aktivt i gruppen
- Deltager aktivt i gruppeleg
- Kan modtage hjælp til konfliktløsning, kan sætte sig i den andens sted og se sin egen rolle
- Bliver mere sikker i trafikken.

2. årgang:

Dette SFO-/skoleår byder på en hverdag i henholdsvis skole og SFO, som er etableret og velkendt for barnet. Samtidig er barnet nu også en del af de ældre årgange i SFO-regi og anses for at være en af 'de store.'

Nedenstående er eksempler på nogle udviklingsmuligheder for børn i 2. klasse:

- Har bevidsthed om egne handlinger og konsekvenser af disse
- Giver udtryk for sine meninger, behov og følelser i klassen
- Tager ansvar for sine klassekammeraters trivsel
- Øger den enkeltes bevidsthed om klassens trivsel
- Har fokus på, at alle føler sig som en del af fællesskabet i klassen
- Har fokus på de gode historier – italesætter de gode historier
- Kan samarbejde med sine klassekammerater
- Kan sige tydeligt til/fra
- Er med til at skabe arbejdsro
- Har respekt for skolens og hinandens ting
- Holder styr på egne ting
- Udvikler medansvar/medbestemmelse: ordstyrer til klassemødet, aktiviteter i bevægelse, SFO-aktiviteter, venskabsklasser
- Lærer klokken, så de er sikre på det inden start i 3. klasse.

3. årgang:

Dette SFO-/skoleår byder på en afslutning på barnets SFO-liv, da årgangen starter i klub i maj måned. Barnet er nu en del af den ældste årgang i SFO'en og skal balancere mellem både at skulle forberedes på klubstart og på fortsat at være en del af SFO'ens fællesskab og tilmed være en af de ældre rollemodeller for de mindre årgange.

Nedenstående er eksempler på nogle udviklingsmuligheder for børn i 3. klasse:

- Bliver mere selvhjulpne og hjælper hinanden i stedet for søge voksenhjælp
- Ser sig som en del af et større fællesskab – der er tale om et "vi"
- Ser egen andel i en konflikt og handler ud fra den, bidrager med konstruktive løsninger og slutter fred
- Hjælper hinanden med konfliktløsning
- Er først og fremmest ansvarlige over for sig selv
- Bruger sproget mere nuanceret
- Bliver mere selvstændig, overholder aftaler – både i forhold til at gå hjem, legeaftaler, alene i klassen
- Rummer forskelligheder
- Styrker deres situationsfornemmelse og aflæser, i hvilken kontekst de er og sammen med hvem
- Kender egne grænser.

Overgang til klub

I maj måned starter 3. klasserne i klub. For at sikre 3. klasserne en god overgang fra SFO til klub, har SFO Sct. Jørgen tradition for følgende:

- Klubbesøg, hvor klasserne får mulighed for at komme på besøg med deres klasseansvarlige pædagoger og tilbringe en eftermiddag i klubben
- Vidensdeling mellem SFO og klub
- Afslutningsfest eller anden aktivitet, hvor 3. klasserne får markeret afslutningen på deres SFO-liv.

Det pædagogiske personales betydning og tilgange

Hos SFO Sct. Jørgen har vi fokus på det pædagogiske personales rolle i de daglige, inkluderende og motiverende læringsfællesskaber.

Vi er opmærksomme på at have en guidende tilgang:

- Personalet tager bevidst afstand ift. børnene, så de selv arbejder med udfordringen. Giver dem et par guidende ord og trækker sig derefter (fx stylter).
- De voksne er rollemønstre i hele barnets dag – og foregår som et godt eksempel, såvel i opførelse, oprydning, sprog m.m.
- 'Jeg tror på, at du kan.'/'Børn hjælper andre børn.'
- De voksne tager ikke parti, fx i konfliktsituationer. For så formulerer børnene sig, så de voksne giver dem ret.
- Selvstændighed ift. konfliktløsning: Kan jeg selv løse den uden en voksen/hvornår skal jeg bede om hjælp. Tænke 'pyt'.
- 'Hvordan bruger jeg en voksen?'
- 'Jeg har brug for hjælp.'
- Vi har en forventning om, at børnene kan tage imod guidning (gør, hvad de bliver bedt om).
- I værkstedet/det fælles tredje:
- Mesterlæreren: Børn, som lærer andre børn en aktivitet, fx i kreative værksteder.
- At børnene føler, de er med til at forberede og færdiggøre rummet. At de ikke bare træder ind i et rum, hvor alt er klart.
- At det er ok at fejle.

Vi har mulighed for at få et holistisk billede af børnene i deres hverdag:

- Hver eneste klasse har en klasseansvarlig pædagog tilknyttet, som dermed kan bidrage med indsigt i den enkelte klasse/det enkelte barn i SFO-regi.⁴

Vi har fokus på at udvikle os som pædagogisk personale:

- De næste par år har SFO Sct. Jørgen fokus på følgende udviklingsprojekter:
  - Gennemgang af SFO'ens lokaler og områder
Mindre arbejdsgrupper arbejder med SFO'ens forskellige lokaler ift. indretning, opdatering af retningslinjer og pædagogiske mål.

---

⁴ <https://sctjorgensskole.skoleporten.dk/sp/file/699f0282-5ee6-4019-9135-a238678a9d04>

- Arbejde med pejlemærker og undersøgelsen 'Et Godt Børneliv – nu og i morgen'
I januar 2018 offentliggjorde Danmarks Evalueringsinstitut undersøgelsen 'Et Godt Børneliv – nu og i morgen,' som omhandler børn og forældres oplevelse af SFO'ens hverdag. Undersøgelsen og SFO Sct. Jørgens arbejde med denne beskrives i nedenstående afsnit.⁵

Undersøgelsen 'Et Godt Børneliv – nu og i morgen.'

Baseret på undersøgelsen er der blevet fremlagt fem pejlemærker for kvalitet i Roskilde Kommunes skolefritidsordninger:

- **Pejlemærke 1: Relationer og fællesskaber**
Alle børn har mulighed for og lyst til at indgå i sociale fællesskaber og relationer – også på tværs af klasser og årgange.
- **Pejlemærke 2: Børns medbestemmelse**
Alle børn har medbestemmelse og oplever, at de inddrages.
- **Pejlemærke 3: Leg og aktiviteter**
Der er variation i aktiviteter med plads til fordybelse, leg og bevægelse.
- **Pejlemærke 4: De voksnes roller**
De voksne motiverer og vækker nysgerrighed og er nærværende, deltagende og engagerede.
- **Pejlemærke 5: Pædagogisk ledelse**
Den pædagogiske ledelse centrerer om børnenes trivsel og læring og medarbejdernes læring og kompetenceudvikling.

Pejlemærkerne er udtænkt som værende retningsgivende for det pædagogiske og ledelsesmæssige arbejde.

Hos SFO Sct. Jørgen har vi valgt at have ekstra fokus på pejlemærke 2: Børns medbestemmelse og udtænke konkrete målsætninger ift. det. På nuværende tidspunkt er vi i gang med at undersøge børnenes oplevelse af medbestemmelse og inddragelse ved at have en pædagog, som fungerer som flyver.

Hensigten er, at flyveren observerer og er nysgerrig på SFO'ens dagligdag, specielt ift. de børn, som virker flagrende og ikke er inddraget/deltager i lege eller aktiviteter.

Vi vil komme omkring alle pejlemærker, men måske ikke alle i et ligeså stort omfang som pejlemærke 2.

Samarbejde med skolen

Udover at SFO Sct. Jørgen har fokus på "Det gode børneliv i SFO", er det pædagogiske personale altid en del af skolens udviklingsprojekter sammen med lærerne.

I Roskilde Kommune inden for skoleudvikling er der frem til 2020 fokus på:

- Synliggørelse af læring og trivsel
- Inkluderende og motiverende læringsmiljøer
- Professionelle læringsfællesskaber.

Materialet om SFO Sct. Jørgens pædagogiske praksis er blevet udarbejdet i 2019.

⁵ <https://lup.roskilde.dk/pejlemaerker-et-godt-boerneliv-i-sfo>